UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

Kamperger, Franz Alois

Eystadii, 1705

Articulus VI. An respectu hominis, aliorúmque agentiu[m] naturalium detur causa Finalis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

mum omnium rerum sit realiter unicum. Nihil tamen prohibet in eo considerari multa secundùm rationem, quorum quædam priùs cadant in Intellectu nostro, quàm alia, ut ait D.Thom: 1.p. Q.44. a.4.ad 4.

2. Cujus datur Finis, illius datur causa Finalis, sed respectu operationum DEI ad intrà, puta volitionis, intellectionis &c. datur Finis, ut suprà Q.1.a.3.dictum est, ergo etiam datur causa Finalis. *Resp: Neg: Maj:* ut enim aliquid habeat Finem, sufficit, quòd habeat terminum, ad quem tendat, vel in quo quiescat, ut verò habeat causam Finalem, debet insuper fieri propter Finem, & terminum; potest autem aliquid quiescere in aliquo, ut termino, licèt nullo modo fiat, ut patet in voluntate divina, quæ quiescit in sua bonitate, & tamen non fit, cùm sit essentialiter à se, & improducta.

3, Quod habet Causam Finalem, debet fieri propter finem, atqui operationes DEI ad intrà nullo modo fiunt, ne quidem ratione nostrâ, quia fieri dicit productionem, & quidem ex nihilo, quod importat manifestè imperfectionem, ergo operationes ad intrà non habent Causam Finalem, ne quidem ratione nostrâ. *Confir.* Causa finalis movet voluntatem: atqui divina voluntas, ne quidem ratione nostrâ, est mobilis, ergo &c. *Resp: Neg: Min:* Nam sicut ad *fieri realiter* sufficit, ut unum esse sit realiter posterius altero, & profluat aliquomodo realiter ab illo, ita *ad fieri ratione nostrâ* sufficit, ut unum objectum sit posterius in intellectu nostro, quàm alterum, profluátque aliquomodo in intellectu ab altero. Hoc autem tunc contingit, quando id, quod est prius in intellectu, est simul ratio ejus, quod est posterius; Atqui DEUS & bonitas divina prius est in nostro intellectu, quàm ejus operatio ad intrà, v.g. velle (priùs enim cadunt in intellectu nostro ea, quæ pertinent ad esse rei, quàm quæ ad operari) & ipsum velle profluit aliquomodo in intellectu nostro à bonitate divina: quia bonitas divina concipitur à nobis, ùt ratio volendi, quæcunque DEUS vult, ergo velle divinum, quod est operatio DEI ad intrà, fit ratione nostrâ à bonitate divina, tanquam à ratione finali cui. *Ad Confir: Resp. 1. Neg: Min:* oppositum enim patet ex D. Thom: 1.p. Q.19.a.2.ubi ait, DEUM quidem velle alia à se, quia tamen illa non vult, nisi propter Finem, qui est sua bonitas, *non sequi, quòd aliquid aliud moveat voluntatem ejus, nisi sua bonitas*; ergo supponit, voluntatem divinam moveri, & esse mobilem, nimirum à sua bonitate, non quidem realiter, sed ratione nostrâ, & secundùm modum intelligendi. Et ratio est: Quia, ut voluntas divina dicatur moveri ratione nostrâ, sufficit, quòd à nobis intelligatur aliquid per modum rationis volendi, & sinè quo non intelligeretur DEUS hoc, vel illud velle, sic autem à nobis concipitur bonitas divinà, propter quam DEUS intelligitur velle, quidquid vult. *Resp: 2. dist: eand: Min:* Voluntas divina non est mobilis motu propriè dicto, etiam ratione nostrâ, prout scilicet motus significat operationem imperfectam, sive, actum entis existentis in potentia, prout in potentia. Conc: motu improprie dicto, prout motus significat operationem quamcunque, sive perfectam, sive imperfectam, sive productam, sive improductam, Neg: Cùm enim Voluntas divina verè operetur, & velit, verè etiam hoc sensu movetur, movetúrque à causa finali, nimirum à bonitate sua, in quantum hæc est ratio volendi omnia cetera, quæcunque vult in ordine ad ipsam. Vide etiam dicta suprà Q. 1. a. 4. ad 2. & de DEO Uno Q.8. a.3.

Artic:VI. *An respectu hominis, aliorúmque agentium naturalium detur Causa Finalis?*

Resp: dari. Prob: 1. Quia homo passim ab omnibus dicitur agere, & operari *propter Finem*, sed *ly propter* significat causalitatem, & causam finalem, sicut *ly ab* dicit causalitatem efficientem *ly ex* materialem, *ly guâ*, vel *per quam* formalem, ergo. 2. Quia omnia agentia agunt ex intentione vel cognitione Finis, ergo etiam homo, & alia agentia naturalia, quod autè procedit ex intentione vel cognitione finis, causatur à Fine, habétque causam finalem, juxta dicta art: præced: in principio, ergo. 3. Quia homo multa operatur, tanquam bonum utile, & medium ad aliquem Finem, media autem causantur à fine, ergo. 4. Quia causa finalis est omnium prima, cui aliæ omnes causæ subordinantur, ut dictum est, atqui operationes humanæ, & aliæ causantur in genere aliarum causarum, puta efficienter, formaliter, materialiter, ergo etiam finaliter. 5. Quia movere, impellere, allicere est causare, atqui Finis movet, impellit, allicit voluntatem humanam ad volendum, & faciendum, ut constat, ergo respectu illius causat. 6. Quod dat speciem alicui est causa ipsius, atqui finis dat speciem actibus humanis, ut suô locô dicetur, non dat autem illis speciem per modum principij effectivi, aut formæ physicæ, utrumque enim horum dat rebus speciem per influxum physicum, &, ut existens physicè; Finis autem dat solùm speciem intentionaliter, & prout existens in cognitione, quod est proprium causæ finalis, ergo Finis est causa, & quidem finalis, actuum humanorum. *Prob: denique* plerisque argumentis Q. hâc 2. a. 1. adductis: non solùm enim probant finem esse causam, sed etiam esse causam respectu hominis, aliorúmque agentium natu-

naturalium, ut consideranti patebit. Ubi tamen adverte, quòd sicut, licèt tam homo, quàm alia agentia naturalia agant in ordine ad Finem, aliter tamen homo agat ad Finem, aliter cetera agentia, ut Q. 1. a. 2. diximus: ita quamvis & homo, & reliqua agentia agant propter Finem, habeántque utraque causam finalem, aliter tamen homo, & aliter reliqua agunt propter Finem. Ratio est eadem: Quia homo agit propter finem formaliter, & ex determinatione propria, cetera verò solùm materialiter, & ex determinatione alterius, puta authoris naturæ, Angeli, hominis, &c. vide dicta ibid:

Sed contrà. Cùm homo dicitur agere *propter finem*, vel *ly propter* significat propter finem amatum, & volitum, vel propter finem tantùm cognitum, nondum verò amatum, & volitum. Non primum; quia sic non omnis actus liber & humanus erit propter Finem: nam saltem primus amor, & desiderium Finis, non est hoc sensu propter Finem, cùm non supponat Finem amatum, sed illum primò amet, & appetat; sequela est juxta nos falsa. Non etiam secundum: quia sic non strictè ageret homo propter Finem (quod similiter est contra nos) nam *ly propter* in rigore significat aliquid fieri ex amore Finis, non fit autem ex amore Finis, nisi postquam finis est amatus; ergo homo non potest dici, saltem strictè, agere propter Finem, & consequenter, nec habere strictè causam finalem. *Resp. 1. ad Argument*: Alterutrum sufficere, ut quis dicatur agere propter Finê, sive agat propter Finem tantùm cognitum, sive propter Finem prævièamatum, & volitum, utroque enim casu actio dependet, & procedit à Fine. *Resp: 2.* Hominem agere propter Finem, quia agit ex amore Finis, saltem minùs strictè: Unde etiam primus amor Finis est aliquomodo ex amore finis. Ratio est: quia sicut in intellectione humana duo considerari possunt: 1. Quod sit dictio, & expressio Verbi mentalis; 2. Quod sit contemplatio alicujus objecti in Verbo dicto, & expresso, quorum illud prius est naturâ & ratione, quàm istud, ita in amore humano similiter sunt duo. 1. Quòd sit spiratio, seu inclinatio, & motus quidem voluntatis ad bonum, seu appetibile. 2. Quòd sit vitalis quædam unio, & conjunctio voluntatis ad bonum & appetibile, quorum illud prius est ratione, quàm istud, quia prius est voluntatem inclinari, & ferri in bonum, quàm in illo quiescere, eique uniri. In quantum ergo primus amor Finis est unio voluntatis cum Fine, procedens suo modo ex inclinatione voluntatis in Finem, in tantum etiam hic amor potest dici procedere aliquomodo ex amore (saltem inchoativo, & minùs strictè sumpto) ipsius Finis.

QUÆSTIO TERTIA.

DE

Fine Ultimo Hominis in communi.

ARTICULUS I.

Quid sit Finis ultimus hominis in communi?

Resp: Esse terminum ultimum appetitûs humani, sive: esse id, ad quod ultimò tendit, vel in quo ultimò conquiescit appetitus humanus. Sive denique: *esse bonum, quod appetitur per omnia alia, quæ appetuntur, & per quod nihil appetitur aliud. Probatur* 1. Quia Finis, ut sic, est terminus appetitûs, ut Q. 1. a. 1. dictum est, ergo Finis ultimus est terminus ultimus ejusdem appetitûs, cùm Finis ultimus nihil addat super Finem ut sic, nisi rationem ultimi. Atqui terminus ultimus appetitûs est id, ad quod ultimò tenditur, vel in quo ultimò conquiescit appetitus &c. &c. Ergo. 2. quia esse *terminum ultimum appetitûs &c.* convenit omni Fini ultimo, & soli. Omni: ut patebit ex dicendis, de divisione Finis ultimi in suas species. Soli: quia quidquid appetitur præter Finem ultimum, vel appetitur purè per modum medij, vel per modum Finis proximi, & intermedij. atqui neutri ex his convenit esse terminum appetitûs ultimum, vel esse id, ad quod ultimò tenditur, vel in quo ultimò conquiescit appetitus, vel, esse bonum, quod appetitur per omnia alia, & per quod nihil appetitur aliud. Medium enim, quà tale, est, per quod tenditur ad aliud, & per quod appetitur aliud, adeóque non est terminus, neque id, quod appetitur per alia: Finis verò proximus, & intermedius est, ad quod partim tenditur, & per quod partim tenditur ad aliud, adeóque non est terminus ultimus,

neque